

DEO OPTIMO MAX.

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ;
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
manè discentiunda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesima-secundâ
mensis Decembris, Anno Domini M. DCC. LXIII.

M. LUDOVICO-GUILLELMO LE MONNIER,
Confiliario Medico Regis ordinario Primario, Regiarum Parisiensis,
Londinensis ac Berolinensis Academiarum Socio, & in Horto Regio
Botanices Professore ac Demonstratore, Doctore Medico, Præside.

An Cancer ulceratus Cicutam eludat?

I.

NIHIL in tantâ tamque immensâ rerum universitate temerè aut fortuito. Quæcumque cæli complexu orbisque ambitu continentur, vi quâdam institutiâ instructa, admirabili vicissitudine, sua obeunt munia, cursumque perficiunt. Quemadmodum hominini sui causâ in hoc mundi theatro collocavit Altissimus, solius hominis gratiâ pariter produxit omnia. At tam densa caligine circumfusa naturæ opera, ut humanæ mentis aciem præterfugiant; ideoque innumeras inter opes quas perfundit, quædam sunt adhucdum ex imperitiâ nobis inutiles, multæ verò certè perniciosæ. Hæc Græcis *νεφελὰ*, Latinis venena nuncupantur; quæ vel sanguinem coagulando, vel illius principia destruendo, ni præsens afferatur auxilium brevi morte vitam commutant. Aliquando verò tam dira, tam fugienda venena quibusdam animalibus nihil mali efficiunt, quin imò ab illis pro escâ impune sumuntur. Sic de Araneis narrat Cardanus se vidisse trimam puellam mirâ voluptate illas vorantem. (a) Sic quidam Taxi baccas & folia impune degustarunt dum ipsa arbor Castivulco Eburonum regi mortem intulit. Sic Athenagoras Argivus à scorpionum morfu non lædebatur. Sturni cicutæ, Sues Hyosciami delectantur esu. Doronicum canes interficunt. Amygdalæ amaræ aves quasdam & vulpes interimunt, hominibus verò non officiunt. Bufô necatur tabaco suprâ dorsum insperso. Arbor *Manchionella* dicta, hominibus venenum, alimentum tamen Colubris & Cammaris. Quidam fabis florentibus mente alieni. Scaliger de Cardinale meminit mero rosarum odore extincto. Capris ac Coturnicibus Veratri semen gratissimum. Porus Rex Indorum, Mithridates, veneno absque noxâ utebantur. Assiduum opii usum apud Turcas & Ægyptios quis nescit? Venenosis animalibus multos vesci populos, legimus apud viatores & alios. (b) Quædam perniciosâ climatis mutatione sunt alimenta. Sic plantæ locum auramque noctæ accommodant, fructus quos paulo ante lethales edidissent, salubres proferunt, quod de Persicâ Galenus & Columella commemorant. Aliæ suum amittunt virus, aëri aliquantisper expositæ, sanumque præbent alimentum. Exemplum habemus in *Manioc*, ex quo *Cassava* conficitur. Ex toxicatis sæpè etiam sunt medicata. Sic Alarum acre secus venenum ex infusione aut decoctione in aceto diureticum medicamen evadit. At numerosa venenorum sævissimorum caterva uteremur remedia specifica nobis præstantur. Sic sublimatus corrosivus ad syphilidem, Stramonium ferox ac Hyosciamus ad vertigines & motus convulsivos, Aconitum

(a) De hoc
leg. etiam
Senner. lib. 6.
part. 5. cap. 1.
Elys. camp.
jucund. quæst.
cap. 63. pag.
482.

(b) Petr. Mart.
l. x. dec. iij.
Buter. Arnald.
in specu. c. 77.

Fern. Path.
cap. 3.
Alb. Magn.
Senner. loc. cit.
Levin. Lemm.
in Hist. navig.
Brasi. &c. &c.

feu Napellus omnium venenorum occyffimum ad febres quartanas & tertianas, dolores ifchiadicos, & fcirrhofos tumores. Sic extractum cicutæ in cancris ulceratis ut fpecificum prædicatur. Sed cheu ! Quis me terror habet ? Ecquis enim non contemnit videndo ad fanitatem reftituendam quæ fanitatem infringunt & vitam tollunt, adhiberi ? Haud diffiteor fatiùs interdum effe anceps quàm nullum experiri remediùm, periculofaque medicamina ufutatis antecellere, nec in curâ pertinacioris morbi tantum tuto effici remediò quantum periculofò. In tam multiplici tamen remedium probatorum fuppellectile ac proventu, confultius erit violenta illa ac virulenta remedia, vel nulla omnino vel parca manu & fumifà cum prudentiâ adminiftrare. At quantus erit dolor, fi impenfis illis remediis lethales tantum producunt effectus ! Cicutæ haud pridem fecerunt periculum hujus urbis Medici in morbis difficilis admodum curationis, fcirrhis nempe ac cancris ulceratis. At quænam illius tam jacitratæ prodigia ? Quinam boni fuccellus ? mox in propatulo erunt.

I I.

S *nippoc* Græcis, Latinis fcirrhus tumor eft durus & renitens, inflammationis, doloris ac coloris expers. Sedem glandulis ut plurimum eligit, mammis præfertim, hepate, aliifque crafforum humorum colationi infervientibus. Scirrhus lymphæ congestio. A caufis extèrnis, vel internis, vel animi paræhmatis nafcitur ; caufâ extèrnâ, v. g. icth, contufione, frigore ; internâ, alimentis craffioribus, acidis, nimia vaforum ingurgitatione (ut evenit in puerperarum imprimis prolem non lactantium mammis,) evacuationibus naturahbus vel artificialibus fuppreffis, fermentis extraneis fanguinem co inquinantibus ; paræhmatis animi : vitâ defidiofâ, melancholiâ. Quamdiù vafa fcirrhofæ partis cum humoribus exintis, fed fpiffatis, quali infarctâ, integra manent, fcirrhus benignus audit ; fi vero, quâcumque caufâ irritatur, humores fine noxâ quiefcentes, tunc calore putrefcunt, majori acrimoniâ co inquinantur, fcirrhus ab initio exiguus vix ciceris magnitudinem adæquans, majorem in dies adipifcitur molem, pars dolet & ardet, dolor brevi pungens fit, acris, urens ; mutatoque nomine fcirrhus, apud Græcos *καρκινώματος*, apud Latinos cancri ob quamdam cum cancro animali analogiam nomen mutuatur. Ubi verò malum eòtque proceffit, res ingravescunt, color cutis inmutatur, è rubro nigricat, ær in vafis inclusus ob fermentationem & decompositionem humorum fui juris factus, vi elasticâ carnes obrumpit, (a) venæ quaquaversum turgescunt, partes omnes denudantur, ulcus se prodit horribile vifui, cujus labia tumida extorfum verfa, & in fungofam maffam excrescentia stillatim depluunt ferofitatem odoris teterrimi, tantique acoris (b) ut non tantum cutem ac carnes, fed etiam lineamenta imposita arrodât, acerbiffimis doloribus diâ noctûque æger excrucietur, & ni quàm primùm ad remediùm properetur, febricula exurgit quæ illum, ad fummam maciem, tandemque ad exitum præpofterum perducit.

I I I.

HUJUS morbi atrocis debellandi unica via, ferrum. Remediùm fanè crudele ac periculofum. At duro nodo durus cuneus, Immedicabile autem malum fi tumor altiorès egerit radices, partibus fubjectis violentiùs adhæreat, glandula fub alâ intumefcat, à vitio interno ortum habeat, & corpus in quo hæret fit mali habitûs, & viribus defectum, quo in cafu palliativis tantum remediis, quæ refrænare humoris ferocitatem & doloris acerbitatem demulcere valent, dolor compescendus, ac ne citò citiùs vires malum acquirat eundo, fedulò invigilandum. Hactenus fpecificum confideratur. Hodic proponitur extractum cicutæ (1) : Jamdiù fuit adhibita cicuta in tumoribus ac inflammationibus lienis ac hepatis. At fucco ac radice pulverifatâ folèmodo utebantur, quâ formâ retinebat partes præcipuas, avolantes præparatione ho-

(1) Cicuta eft planta radice nitens pedali, digitorum craffa, multifidâ, folida, cortice tenui flavefcen-
te, carne albâ, fungosâ, odore gravi, fapore fubdulci, ex quâ caulis exurgit ftriata, tres cubitos alta, ob-
fcurâ vitæa, folia alata funt, multifariam partita, glabra, atrovirentia, graveolentia, flores umbellati
foffici.

(a) Traité des
Tum. p. 67 &
fuiv.

(b) De hoc
leg. Gualt.
Harris. Diff.
x. p. 168.

diernâ (extracto nempe) (1). Analyſi etenim Chemicâ in cicutâ hæc inſpiciuntur moſ-
menta, 1^a. Caloris vel lenioris impetu in ſucco expreſſo exhalat graveolens odor nares
virulenter feriens, qui brevi diſſipatus ſucci evaporationem in cæterorum ſuccorum
clafſem depellit. Inter evaporandum muco deſtructo fæx quædam innatans & totum
liquorem perturbans inſtar granorum ſecernitur, ac fundum petit. Eo momento quo
tota maſſa jam ſpiſſeſcit, eadem fæx de novo quaſi liqueſcit, ac in extractum diluitur.
Paulo poſt undeque effloreſcit ſalina materies igne detonans, ſaporis frigidi, ac
acidum declarans nitroſum; (ſalem eſſentialem dicunt Chemicæ) (2). Ex levi præ-
dictâ analyſi liquet peculiarem cicutæ partem, graveolentiam nempe, citò evaneſ-
cere & depelli, mucofitatem à calore deſtrui, quid reſinoſi facibus ineſt artiſicioſè in
extracto combinari cum abundanti quo pollet ſale eſſentiali, ac partes cicutæ utili-
ores operatione potiùs comburi quàm conſervari.

(1) Sic extractum præparatur. Sumptis ac contritis cicutæ recentis foliis ac câſtilibus teneſſioribus poſt
levem tranſcolationem ſuccus expreſſus ad ignem tennem in vaſe ſicili idonentium agitando, ad conſiſ-
tentiam extracti ſpiſſi vaporat, cui ſufficiens cicutæ pulveriſata quantitas additur, ſitque maſſa pillu-
larum in pillulas granorum duorum dividenda, quæ ſolæ in morbi principio dantur. At augeri poſſunt
uſque ad drach. 1 ſſ. poſt quarum vorationem ager juſculum haurit vitulinum, vel alium conſimilem liquo-
rem. *Mém. pour ſervir à l'Hiſt. de la Ciguë, par M. Ant. Stork, pag. lvi.*

(2) De illius ſalis indole nitroſâ, nullum inter Chemicos dubium, niſi alicuius momenti debeat
haberi neoterici Chemicæ opinio quæ marinum eſſe aſſertit. *Elem. de Pharmacie, pag. 757.*

I V.

EXTRACTI illius plantæ uſu ſcirrhos innumeroſque alios morbos ferè infa-
nabiles deſtructos fuiſſe aſeritur (a). Sanè quidem ſtupendum nobis videri debet
tòr & tantos mirabiles ac fauſtos effectus ab extracto cicutæ productos decantari; cum
in noſtro climate inviriſ innumeris medicorum optimæ notæ experimentis, nullum
felicem ſucceſſum habuerit. Honeſta virgo annorum ætatis 30 ſcirrho in utero labo-
rans per ſex meſes libram unam extracti cicutæ ſumpſit, malo ſemper renitente.
Cicuta ad octo libras & ampliùs in Magno Noſocomio huiusce urbis duodeviginti
abhinc menſibus uſurpata, ut cancris & ſcirrhis laborantes ad ſanitatem revocaren-
tur, obiit major pars ægrorum, cæteri languent, nemo ſanitatẽ recuperavit (b).
Virgo quædam in abdomine ſcirrhum patiebatur, cicutam per plures meſes uſque
ad drach. 1. abſorſpit. At nedùm malum conſanaretur, è contrâ doloribus auctis, ægra
ad extremam maciem perducta; mortem ſubiit (c). Generoſa mulier ætatis æ-
norum 38 ad mammam ſiniſtram cancro afflictabatur, tumor præciſus fuit ab illuſ-
triſſimo & peritiſſimo M. Antonio Petit, ſaluberrimæ Facultatis Doctore, cum feliciori
ſucceſſu. At novem poſt meſes aperta cicatrice, cancer denuò apparuit, operatione-
que impoſſibili ab eodem clariffimo viro per ſolidum annum, incaſum verò, ci-
cuta fuit præſcripta, & ſub finem anni ab humanis ægra diſceſſit. Alia quadraginta
annos nata, florido colore, ac corpore benè conſtituto, in utero correpta fuit cancro;
conſilio oculatiſſimi ejuſdem Aſculapii de cicutâ noſtrate abſque ullo ſucceſſu uſa
eſt. Medico mirante culpam cicutæ in clima tranſfert. Ad expertiſſimum ac ſummè
perſpicacem Dominum Stork litteras mittit, & ab eo quantitatẽ extracti magnam
accipit, quæ non feliciſs cefſit, ægraque haud multò poſt; ſua conſeſſit fata. Alchymiſta
quinquagenarij, robuſti, plethorici, frequentiori metallorum venenatorum, arſe-
nici, & ſublimati corroſivi arhmopharâ totum corpus inſurruit. At materiâ veris
reſorptâ, in ſiniſtrâ colli parte lymphatico tumore craſſitudine caput infantis adeo
quante correptus fuit; quo jam mentum invadente accerſitur Medicus, (d) cicutæ
præſcribitur Auſtriacæ; illius uſui adjungitur longis atamen intervallis remedium
vulgò dictum liquans Retorum. Tumor brevi colliqueſcit adeò ut tres poſt hebdoma-
das ad duas tertias partes minueretur. Rursùs verò reſorptâ, in hepar ob illius laxita-
tem ſerpiſſit; unde inflammationem adeò maximam ſubiit viſcus; ut hypocondria dex-

(a) Obſervat.
nou. & Diſſ.
ſur Puſa. de la
Ciguë, par M.
Ant. Stork,
Journal de
Médée. Janv.
1762.

(b) Diſſ. Méd.
de Cic. D. Joſ.
Ehrhart, inſig-
doctr. prædit.
Argent. 1753.

(c) Avis ſur
Pluoc. de la
petite Vérole,
P. 26.

(d) Has ob-
ſervations
prudentiſſimo
ac doctiſſimo
viro. Sten.
Lud. Geſtkopf
huiusce Facul-
tatis Doctore
acceptas habui.

(e) Sagaciff.
ac eruditiff.
Henric. Mi-
chael Xibler
Doct. Medic.
Baſ.

era, sinistra superarent, & hepatis major lobus spurias costas promineret, quem motum exceperunt febris biliosa, inflammatoria, sitis immodica, ignis vorax in diaphragmate, anhelitus difficillimus, animi deliquia, sudoris pinguis ac frigidus, & frigus summum in extremis partibus; undè cruciatibus acerbissimis vexatus æger, septimo febris die post venæ sectiones sæpè repetitas ac ἀντιφλεγμονή mente sanā vitam reliquit (e). Exusu etiam externo cicutæ vertigines ac mentis deliria. Plerique urbis Medici in scirrhis & canceris adapertis, ad cicutam tanquam ad sacram anchoram & ultimam salutem confugerunt, miraculis illi arrogatis confidentes, in illorum verò manu minimùm profuit.

V.

CICUTÆ patroni forsàn obijciunt extractum nostrum ab extraneo differente, tùm ex eo quòd planta in diversis regionibus, varietate climatis, foli, culturæ, non iisdem gaudeat virtutibus, tùm ex eo quòd sedulò non fuerit præparatum. At nulla objectio; extracto extraneo à pluribus medicis ut jam diximus administrato. At inquit. Nimioperè constat de experimentis Vindobonæ factis ut in dubium revocentur, Esto. At ex his nihil inferri licet, in urbem nostram, in quâ temperamenta sunt maximè debilia: adde quòd aër maximè medicamentorum effectibus conferat, & ut jam probavimus, Lutetiæ Parisiorum immunditiis innumeris infestatur (a). Belladonæ ad eosdem morbos eradicandos in usum venit paucis ab hinc annis; at effectus perniciosos minantem, statim exulavit. De extracti cicutæ effectu in aliis tumoribus lymphaticis sermo non erit. Quidquid sit, succum & radicem cicutæ (si quedam in hac plantâ ad suprädictos morbos averruncandos stent vires,) tantùm adhiberi putamus, ni meliùs ab usu Medico interno planè fugatâ, ut *Daniel Ludovicus*, illam sturnis relinquemus.

Ergò Cancer ulceratus Cicutam eludit.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Hugo Gauthier.

M. Simon Vacher.

*M. Jacobus Verdelban des Moles;
Serenissimi Principis Condæ;
Consiliarius Medicus & utriusque
Pharmacis Professor.*

*M. Ludovicus-Gilbertus
Alexander Boyrot de
Joncheres.*

*M. Cosma-Augustinus
Lézier.*

M. Carolus-Ludovicus Liger.

M. Carolus Sallin.

M. Pascasius Borie.

*M. Joannes-Stephanus Guettard,
Regiarum Academiarum Parisiensis,
Rupellensis, Florentinæ
& Stokolmiensis Socius & Historiæ
Naturalis Musæi Serenissimi
Aurelianensium Ducis
custos.*

Proponebat Parisiis **CAROLUS-LUDOVICUS-FRANCISCUS ANDRY**, Parisinus, saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theſeos Auctor. A. R. S. H. 1763. A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis Viduæ QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1763.

(e) Suprà laudati iidem Medici in pluribus casibus prodeuntem, frustra adhibuerunt.

(a) Quæst. Med. An Parisiis præsertim interdum ruscari? 29 Mart. 1763.